

eifl

मराकश सन्धि

पुस्तकालयहरूका लागि ईआईएफएल निर्देशिका पुस्तक

अक्टोबर २०१५

ईआईएफएलले विश्वका ६० वटा विकासशील तथा संक्रमणमा रहेका राष्ट्रका पुस्तकालयहरूसँग सहकार्य गर्दछ

अफ्रिका अंगोला, बोत्स्वाना, बुर्किना फासो, क्यामरून, कंगो, इथियोपिया, घाना, केन्या, लेसेथो, मलावी, माली, नामिबिया, नाइजेरिया, दक्षिण अफ्रिका, स्वाजील्याण्ड, तान्जिनिया, उगान्डा, जाम्बिया, जिम्बाब्वे, एसिया प्रशान्त क्षेत्र क्याम्बोडिया, फिजी, चीन, कजाकस्तान, किर्गिजस्तान, लावोस, माल्दिप्स, मंगोलिया, मियान्मार, नेपाल, थाइल्याण्ड, उज्बेकिस्तान, ल्याटिन अमेरिका चिले, कोलम्बिया मध्य एसिया तथा उत्तरी अफ्रिका अल्जेरिया, इजिप्ट, प्यालेस्टाइन, सुडान, सिरिया, युरोप आर्मेनिया, अजरबैजान, बेलारुस, बोस्निया तथा हर्जगोभिना, बुल्गेरिया, क्रोएसिया, चेक रिपब्लिक, इस्टोनिया, जर्जिया, हंगरी, कोसोभो, लाट्भिया, लिथुआनिया, मेसोडोनिया, मोल्दोभा, पोल्याण्ड, रुमानिया, सर्बिया, स्लोभाकिया, स्लोभेनिया, युक्रेन

अन्धा, दृष्टि खराव भएका वा छापा
सामाग्रिमा अन्य तवरले अयोग्य
व्यक्तिहरूलाई प्रकाशित कृतिको पहुँचमा
सहजिकरण गर्न भएको मराकस सन्धि

पुस्तकालयहरूका लागि ईआईएफएल निर्देशिका पुस्तक

अक्टोबर २०१५

ईआईएफएलको चिनारी

ईआईएफएल (इलेक्ट्रोनिक इन्फरमेसन फर लाइब्रेरिज् - पुस्तकालयहरुका लागि विद्युतीय जानकारी) एक गैरनाफामूलक संस्था हो जसले अफ्रिका, एसिया प्रशान्त क्षेत्र, युरोप तथा ल्याटिन अमेरिकाका विकासशील तथा संक्रमक अर्थतन्त्र रहेका राष्ट्रहरुका पुस्तकालयहरूसँग सहकार्य गर्दछ। सूचना सञ्जालको बलियो उपस्थिति रहेको आजको डिजिटल संसारमा हाम्रा क्रियाकलापहरुले व्यक्तिहरुलाई शिक्षा, सिकाइ, अनुसन्धान तथा दीगो सामुदायिक विकासका लागि सूचनामा पहुँच पुऱ्याउन तथा प्रयोग गर्न मद्दत गर्दछन्। हामी क्षमता अभिवृद्धि गर्दछौं, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा सूचनाको पहुँचका लागि पैरवी गर्दछौं, सूचनाको आदानप्रदान गर्न प्रोत्साहन गर्दछौं र साथै अनुमतिपत्र, प्रतिलिपि अधिकार तथा पुस्तकालय, खुला पहुँच, तथा सार्वजनिक पुस्तकालयका नवीन उत्पादनका बारेमा हाम्रा कार्यक्रमहरु मार्फत् पुस्तकालयसम्बन्धी नवीन सेवाहरुका लागि प्रारम्भिक परियोजनाको शुरुवात गर्दछौं।

प्रतिलिपि तथा पुस्तकालयहरु (ईआईएफएल- आईपी) का सम्बन्धमा

प्रतिलिपि तथा पुस्तकालयहरु (ईआईएफएल- आईपी) को उद्देश्य ईआईएफएलका साभेदार राष्ट्रहरुमा प्रतिलिपि अधिकारका विषयमा पुस्तकालयहरुका सरोकारहरुको संरक्षण र सम्बर्धन गर्नु रहेको छ। हाम्रो लक्ष्य(भिजन) यो हो कि पुस्तकालयका कर्मचारीहरु (लाइब्रेरियनहरु) निपक्ष प्रतिलिपि अधिकारका समर्थक हुन् तथा डिजिटल युगमा सूचनामा पहुँचमा वृद्धि गराउनका लागि नेतृत्वदायी भूमिकामा छन्। हामीले साभेदार संस्थाहरुमा प्रतिलिपि अधिकारमा लाइब्रेरियनहरुको सञ्जाल खडा गरेका छौं, हामी राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिलिपि अधिकारको सुधारका लागि पैरवी गर्दछौं साथै, हामी प्रतिलिपि अधिकारका विषयमा उपयोगी स्रोत सामाग्रीहरुको विकास गर्दछौं।

www.eifl.net

अनुमतिपत्र

विशेष रुपमा उल्लेख नभएको अवस्थामा, सामाग्रीहरुलाई क्रियटिभ कमन्स् अट्रिब्युसन ४.० इन्टरनेशनल (सीसी वीवाई ४.०) अनुमति प्राप्त छ। लाइब्रेरियनहरु तथा सम्पूर्ण व्यक्तिहरुलाई ईआईएफएललाई स्रोतको रुपमा स्पष्ट उल्लेख गरी खुलाई यी सामाग्रीहरुको प्रयोग, वितरण, अनुवाद, अनुकलन तथा यिनै सामाग्रीमा आधारित रही थप सामाग्री तयार गर्न प्रोत्साहित गरिन्छ।

पृष्ठपोषण

सुभाब तथा प्रतिक्रियाको सदैव स्वागत छ। आफ्ना सुभाब तथा प्रतिक्रिया निम्न इमेलमा पठाउनुहोला :
info@eifl.net

भूमिकामा

विश्व बौद्धिक सम्पत्ति संगठन (World Intellectual Property Organization (WIPO)) ले २०१३ जुनमा “दृष्टिविहीन, दृष्टिदोष भएका या कागजी पाठ्य सामग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूका लागि प्रकाशित सामग्रीमा पहुँचका लागि सहजीकरण गर्ने सम्बन्धी मराकश सन्धि” ग्रहण गर्‍यो ।

यस सन्धिको लक्ष्य पुस्तकहरूको न्यून उपलब्धतालाई समाप्त गर्नु हो – प्रकाशित पुस्तकहरूमध्ये केवल ७ प्रतिशत मात्र ब्रेल, श्रव्य या ठूला अक्षरयुक्त र डेजी (DAISY)¹ ढाँचा लगायत पहुँचसम्भव ढाँचामा सर्वसुलभ रूपमा उपलब्ध छन् । विकासशील राष्ट्रमा यो संख्या १ प्रतिशतभन्दा पनि कम छ । यस अवस्था रहनुमा प्रतिलिपि अधिकार कानूनले उत्पन्न गर्ने व्यवधानहरू हुन् जसलाई यस सन्धिले निर्मूल गर्ने प्रयास गरेको छ ।

तसर्थ, ईआईएफएल विपोमा विगत पाँच वर्षदेखि चलेको छलफललाई सहयोग गर्‍यो तथा कूटनीतिक भेलामा सहभागिता जनायो जसबाट यस सन्धिलाई मराकशमा ग्रहण गरियो । ईआईएफएलका साभेदार राष्ट्रहरू लेसोथो, लिथुवानिया र मंगोलियाका अनुभवहरू सुन्दै सहभागीहरूले एक विपो सन्धिले कसरी कागजी पाठ्य सामग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूको जीवन परिवर्तन गर्न सक्दछ भन्ने जानकारी प्राप्त गरे ।

प्रतिलिपि अधिकारले बाँधिएका सामग्रीहरूलाई प्रयोगकर्ताको उपयोगिताका लागि अन्तर्राष्ट्रिय न्यूनतम मापदण्ड तय गर्न विशेष रूपले केन्द्रित पहिलो सन्धि यो नै हुनाले मराकश सन्धिले अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिलिपि कानूनको क्षेत्रमा महत्वपूर्ण विकासको प्रतिनिधित्व गर्दछ । यसले पाठ्य सामग्रीहरूलाई पहुँचयोग्य ढाँचामा उपलब्ध गराउने संभावना धेरै हदसम्म वृद्धि गरेको छ । यस्ता पहुँचयोग्य सामग्री कुनै सीमोत्तर उपलब्ध गराउने क्षमताले विकसित र विकासशील राष्ट्रलगायत विश्वभरका प्रकाशित पाठ्य सामग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूलाई सहयोग पुग्नेछ ।

यस निर्देशिका दुई भागमा विभक्त छ । भाग १ ले सन्धि, यसका मुख्य प्रावधानहरू र सन्धिका उद्देश्यहरू प्राप्तमा पुस्तकालयको भूमिकाको विवरण दिन्छ ।²

भाग २ ले ज्ञानमा पहुँचलाई वृद्धि गर्ने सार्वजनिक सरोकार अनुरूप मुख्यमुख्य प्राविधिक प्रावधानहरूको व्यावहारिक व्याख्यात्मक विवरण दिन्छ । यसमा कागजी पाठ्य सामग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूका लागि पाठ्य सामग्री वृद्धि गर्न पुस्तकालयहरूलाई सन्धिले प्रदान गर्ने अवसर उपलब्ध गराउन लागू गर्ने सिफारिस पनि समावेश छन् । यसर्थ, लाइब्रेरियनहरू उच्चतम संभावित फाइदा सुनिश्चित गर्न र सन्धिको उद्देश्य प्रभावकारी रूपमा प्राप्त भएको अवस्था अर्थात पुस्तकको न्यून उपलब्धताको अवस्था अन्त्य गर्न राष्ट्रिय कानून कार्यान्वयनको विकासमा सहभागी हुन आवश्यक छ ।

यस सन्धिको सफलताका लागि निम्न दुई कारणले पुस्तकालयको भूमिका छ :

- विश्वभरमा नै पुस्तकालयहरू दृष्टिविहीन तथा दृष्टिदोष भएका व्यक्तिहरूका लागि ब्रेल, श्रव्य, ठूला अक्षर भएका र डिजिटल ढाँचाका सामग्रीका लागि प्राथमिक स्रोत हुन् ।³
- दृष्टिविहीन व्यक्तिहरूका संस्था, पुस्तकालय तथा अन्य कथित “अधिकारप्राप्त कार्यालयहरू” ले पहुँचयोग्य सामग्रीहरू अन्य राष्ट्रलाई पठाउन सक्दछन् ।

1. Digital Accessible Information System (DAISY)

2. सन्धिसम्बन्धमा बृहत् छलफलका लागि ए युजर गाइड टु दि मराकश सन्धि <http://www.librarycopyrightalliance.org/bm~doc/user-guide-marrakesh-treaty-1013final.pdf> हेर्नुहोस् .

3. प्रत्येक राष्ट्रका पुस्तकालयहरूले कागजी पाठ्य सामग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूका लागि सेवा पुऱ्याएको इतिहास छ । चाहे दृष्टिविहीनलाई लक्षित गरि एका हुन् वा अपांगता भएकालाई पनि अन्य व्यक्तिलाई जस्तै सेवा पुऱ्याउने सामान्य पुस्तकालय, जस्तो प्रकारका भएपनि सबै प्रकारका पुस्तकालयहरू शिक्षा, काम र फुर्सदिलो समयका लागि पाठ्य सामग्री उपलब्ध गराउनमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछन् ।

फोटो लाइब्रेरी फर्नान्डो गोमेज मार्टिनेज

यो निर्देशिका पुस्तकालयहरूलाई लक्षित भएपनि सन्धिमा उल्लेखित “अधिकारप्राप्त कार्यालयहरू” सम्बन्धित परिभाषा कुनै पनि अन्य संस्थाहरूले प्रयोगमा ल्याउन सक्दछन् । यो निर्देशिका अंग्रेजी र अन्य भाषामा पनि उपलब्ध छन् ।

यो निर्देशिका यहाँलाई उपयोगी हुने विश्वास हामीले लिएका छौं । हामी यहाँको भनाइ र सुझावको हार्दिक स्वागत गर्दछौं ।

प्रस्तुत निर्देशिका माराकेश सन्धि सम्बन्धी ईआईएफएल निर्देशिकाको पुनर्सिर्जित संस्करण हो र यसको प्रथम प्रकाशन २०१४ को डिसेम्बरमा भएको थियो । नेपाली अनुवाद जनवरी २०१७ मा प्रकाशित भएको थियो।

माराकेश सन्धिको पूर्ण पाठ पाठ्य, श्रव्य, डेजी तथा ब्रेल स्वरूपमा प्राप्त गर्न निम्न लिंकमा जान सकिन्छ : www.wipo.int/treaties/en/ip/Marrakesh

विषय सूची

१ मराकश सन्धिको परिचय	6
१ पृष्ठभूमि	6
२ अनुमोदन तथा राष्ट्रिय कानूनमा कार्यान्वयन	7
३ सन्धिका मुख्य प्रावधानहरू	7
क परिभाषा: पुस्तकालयहरू तथा मराकश सन्धि	7
ख अन्य महत्वपूर्ण परिभाषाहरू	8
ग राष्ट्रिय सारवान दायित्व, अन्तरदेशीय आदानप्रदान र प्राविधिक संरक्षण	9
घ घरेलु कार्यान्वयनसम्बन्धी सामान्य सिद्धान्तहरू	12
ङ अन्य प्रावधानहरू : अन्तरदेशीय आदानप्रदानमा गोपनीयता तथा सहकार्य	12
४ भावी कदमहरू	13
२ मराकश सन्धिको राष्ट्रिय कार्यान्वयनका लागि सिफारिसहरू	14
१ सन्धिका हिताधिकारीहरू	14
२ कृतिको प्रकार तथा अन्य सन्दर्भ सामाग्रीका अपवाद तथा सिमितताहरू	15
३ उल्लेखित अपवाद र सिमितताले समेटेका अधिकारका प्रकार (प्रतिलिपि तथा सम्बन्धित अधिकारहरू)	15
४ अपवाद र सिमितताअन्तर्गत कृतिको प्रयोगको अनुमति दिइने	16
५ आधिकारिक निकायका रूपमा पुस्तकालयहरू	17
६ राष्ट्रिय कानूनहरूमा सिमितता तथा अपवादका लागि शर्तहरू	18
७ पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरूको अन्तरदेशीय आदानप्रदानका लागि शर्तहरू	19
८ प्राविधिक संरक्षणका उपायहरू	20
९ मराकश सन्धिले नतोकेका अपांगता भएका व्यक्तिहरूको संरक्षण	21
१० मराकश सन्धिमा उल्लेख नभएका सामाग्रीमा पहुँच	21
कार्यान्वयनका लागि ईआईएफएल (EIFL) का सिफारिसहरूको सारांश	22

मराकश सन्धिको परिचय

१ पृष्ठभूमि

प्रायजसो राष्ट्रहरूमा कागजी पाठ्य सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूको पहुँचयोग्य ढाँचामा सामाग्री तयार तथा वितरण गर्नाका लागि प्रतिलिपि कानून एक कानूनी व्यवधानको रूपमा देखा पर्दछ । जस्तै, अधिकारप्राप्त व्यक्तिको अनुमतिविना ब्रेल जस्तो पहुँचयोग्य ढाँचामा कुनै सामाग्री तयार पार्नु पुनर्प्रकाशनसम्बन्धी कानूनको उल्लंघन हुनसक्दछ । पहुँचयोग्य ढाँचालाई विना अनुमति वितरण गर्दा या सर्वसाधारणलाई उपलब्ध गराउनमा बाधा पुग्न सक्दछ । यसैगरी, पहुँचयोग्य ढाँचामा रहेका प्रतिहरु अन्तरदेशीय रूपमा आदानप्रदान गर्दा दायित्वविमुख हुन सक्छ ।

यस कारण ५० वटाभन्दा बढी, मुख्य गरी विकसित, राष्ट्रहरूले प्रतिलिपि कानूनमा अपवादलाई अपनाएका छन् जसले पहुँचयोग्य ढाँचाका प्रतिहरुलाई तयार पार्न र वितरण गर्न समर्थ बनाउँछ । यद्यपि, बहुसंख्यक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको बसोबास रहेको विपोका १३० भन्दा बढी सदस्य राष्ट्रहरूमा भने यस्ता अपवादहरु छैनन् । साथै, हाल प्रचलनमा रहेका अपवादहरुले प्रायशः राष्ट्रराष्ट्रबीचमा पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरु प्रेषण गर्ने या प्राप्त गर्ने अनुमति प्रष्ट रूपमा दिदैनन् ।

मराकश सन्धिको व्यवधानहरु दुई तरिकाबाट हटाउन प्रयत्न गर्दछ:

- कागजी पाठ्य सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिको फाइदाका लागि सन्धिका पक्ष राष्ट्रलाई घरेलु प्रतिलिपि कानूनमा अपवादहरु समावेश गराउने । यसको अर्थ सन्धि अनुमोदन गर्ने राष्ट्रहरूले दृष्टिविहीन व्यक्ति, पुस्तकालय तथा अन्य संगठनहरु प्रतिलिपि अधिकार प्राप्त व्यक्ति, विशेषतः लेखक या प्रकाशकसँग कुनै अनुमति नमागीकनै पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरु प्राप्त तथा घरेलुस्तरमा वितरण गर्न सक्षम हुने कानून निर्माण गर्ने सुनिश्चित गर्न बाध्य हुनेछन् ।
- पहुँचयोग्य पुस्तक तथा अन्य प्रकाशित सामाग्रीहरु एक राष्ट्रबाट अर्कोमा प्रेषण तथा प्राप्त गर्न वैधानिक बनाउँदै । यसको अर्थ पहुँचयोग्य ढाँचाका सामाग्रीहरु राष्ट्रिय सीमापारि प्रेषण गर्न अनुमति प्राप्त हुनेछ जसले ज्यादातर सार्वजनिक रूपमा या सहयोगका रूपमा विभिन्न संस्थाहरुबाट विभिन्न राष्ट्रहरूमा एकै काम दोहोरिने र साथै खर्चिलो पनि हुन्छ त्यसबाट जोगाउँछ । यसले प्रशस्त पहुँचयोग्य सामाग्री भएका संस्थाहरुलाई यी सामाग्री थोरै संसाधन भएका राष्ट्रका दृष्टिविहीन तथा दृष्टिसमस्या भएका व्यक्तिहरूलाई प्रदान गर्न तथा पाठ्यसामाग्री पहुँचमा अक्षम व्यक्तिलाई कुनै पनि भाषामा पाठ्य सामाग्री उपलब्ध गराउन सहयोग गर्दछ ।

“अधिकारप्राप्त निकायहरू” सन्धिको ढाँचाको मुख्य विन्दुमा छन् । पुस्तकालयहरू अधिकारप्राप्त निकायहरूको अवधारणामा मुख्य भूमिकामा छन् । परिभाषा⁴ अनुसार प्रायशः पुस्तकालयहरू आधिकारिक निकायअन्तर्गत पर्दछन् । पुस्तकालय र अन्य आधिकारिक निकायहरू पहुँचयोग्य सामग्रीको उत्पादन र वितरण घरेलुस्तरमा गर्नका लागि छुट छ । महत्वपूर्ण रूपमा अधिकारप्राप्त निकायहरूलाई पहुँचयोग्य ढाँचा कपीहरू अन्य राष्ट्रमा निर्यात गर्न अनुमति छ ।

२ अनुमोदन तथा राष्ट्रिय कानूनमा कार्यान्वयन

सन् २०१३ जुनमा मराकश सन्धि ग्रहण भएसँगै यसलाई हस्ताक्षरका लागि विपो सदस्य राष्ट्रहरूका माभमा एक वर्षका लागि खुला गरियो । सोही वर्षमा २२ ईआईएफएल साभेदार राष्ट्रलगायत ८० वटा राष्ट्रले हस्ताक्षर गर्नु उत्साहजनक थियो । अन्तर्राष्ट्रिय कानून अनुसार कुनै राष्ट्रले सन्धिमा हस्ताक्षर गर्नु भनेको उक्त राष्ट्रले राजनीतिक समर्थन जनाउनु हो । तथापि, सन्धि तबमात्र कार्यान्वयनमा आउँछ जब यसलाई अनुमोदन गरिन्छ । भारत सन् २०१४ जुन २४ मा यस सन्धिको अनुमोदन गर्ने पहिलो राष्ट्र बन्यो । सन्धि अनुमोदनसँगै प्रतिलिपि ऐन तथा अन्य सान्दर्भिक कानूनमा संशोधित भई या यस्तै तवरले यस सन्धिका प्रावधानहरू राष्ट्रिय स्तरमा कार्यान्वयनमा आउँछन् ।

हालको अनुमोदनको अवस्था हेर्नका लागि यस लिङ्कमा जाऔं: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsplang=en&treaty_id=843.

३ सन्धिका मुख्य प्रावधानहरू

क परिभाषा: पुस्तकालयहरू तथा मराकश सन्धि

व्यवहारिक पक्षबाट हेर्दा, सन्धिमा पुस्तकालयका लागि सबैभन्दा महत्वपूर्ण प्रावधान अधिकारप्राप्त निकाय भन्ने हो कारण यसले पहुँचयोग्य सामग्री उत्पादन तथा वितरण गर्ने संस्थाका रूपमा परिभाषित गर्दछ, साथै कस्तो अवस्थामा गर्ने भन्ने उल्लेख गर्दछ । धारा २ (ग) ले आधिकारिक निकायका रूपमा लाभको उद्देश्य नरहेको शिक्षा, प्रशिक्षण, पठनयोग्य वा हिताधिकारी व्यक्तिलाई सूचनाको पहुँच दिने

सरकारबाट अधिकृत वा मान्यता प्राप्त निकाय सम्झनु पर्दछ । यस अन्तर्गत सरकारी संस्था वा लाभको उद्देश्य नरहेका संगठित संस्था जसले आफ्नो क्रियाकलाप वा संस्थागत दायित्व बमोजिम हिताधिकारी व्यक्तिलाई समान सेवा प्रदान गर्ने संस्था पर्दछ ।⁵

तसर्थ, श्रव्य पुस्तकको पुस्तकालयजस्तो कुनै एक विशिष्टकृत निकाय या सबैलाई एकै समान सेवा दिने प्राज्ञिक या सार्वजनिक पुस्तकालय जस्ता सामान्य पुस्तकालयहरू दुवै नै आधिकारिक निकायमा पर्दछन् ।

फोटो : दृष्टिविहीनका लागि लिथुवानियन पुस्तकालय

4. धारा २ (ग) “आधिकारिक निकाय” भन्नाले लाभको उद्देश्य नरहेको शिक्षा, प्रशिक्षण, पठनयोग्य वा हिताधिकारी व्यक्तिलाई सूचनाको पहुँच दिने अधिकारप्राप्त वा सरकारी मान्यता प्राप्त निकाय सम्झनु पर्दछ । यस अन्तर्गत सरकारी संस्था वा लाभको उद्देश्य नरहेका संगठित संस्था जसले आफ्नो क्रियाकलाप वा संस्थागत दायित्व बमोजिम हिताधिकारी व्यक्तिलाई समान सेवा प्रदान गर्ने संस्था पनि पर्दछ ।

5. सहमति दस्तावेजमा धारा २ (ग)को पारटिप्पणी २ ले “सरकारी मान्यताप्राप्त” शब्दहरूको वर्णन गर्दछ, जसले हिताधिकारी व्यक्तहरूलाई सहायता गर्नका लागि सरकारबाट आर्थिक सहायता प्राप्त गर्ने निकाय समावेश गरेको हुनसक्छ ।

यसको अतिरिक्त, पुस्तकालय र अन्य आधिकारिक निकायले हिताधिकारी वास्तविक आवश्यकता भएका व्यक्ति हुन्, पहुँचयोग्य ढाँचा कपीहरु वास्तविक आवश्यकता व्यक्तिहरुमाभू वितरण सिमित राख्न, अवैधानिक प्रतिहरु निकाल्न दुरुत्साहन गर्न तथा पहुँचयोग्य प्रतिहरु र प्रतिलिपिहरुको उचित हेरचाह गर्न “आफ्नै अभ्यासहरु स्थापित तथा अनुशरण गर्दछन्”⁶ ।

यसकारण, धारा २ (ग) उल्लेखित शर्त पूरा गर्ने कुनै पनि पुस्तकालय वा संस्था आधिकारिक निकायको रूपमा दरिन सक्छ । पहुँचयोग्य प्रतिहरु सही उद्देश्यका लागि प्रयोग भएका छन् भन्ने सुनिश्चित गर्नाका लागि आधिकारिक निकायले आफ्नै अभ्यासहरु स्थापित गर्दछन् । महत्वपूर्ण रूपमा सन्धिले यसका लागि सरकारले नियम बनाइदिने कल्पना गर्दैन न स्वीकृतिको प्रक्रिया न त संयन्त्र नै ।

ख्याल गर्नुपर्ने कुरा यो छ कि आधिकारिक निकायको परिभाषाले सार्वजनिक कोष प्रयोग गरी प्रकाशित सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिलाई नाफा नकमाउने गरी सेवा प्रदान गर्ने नाफामूलक निकायहरुलाई समेट्छ ।

ख अन्य महत्वपूर्ण परिभाषाहरु

हिताधिकारी व्यक्ति: सन्धिले हिताधिकारी व्यक्तिको वृहत् परिभाषा समेटेको छ⁷ जसलाई सन्धिले लाभान्वित गर्ने उद्देश्य लिएको छ । यसमा हिताधिकारीका तीन समूह छन् :

१. जो दृष्टिविहीन छन्

२. त्यस्ता व्यक्तिहरु जसको दृष्टिमा केही समस्या भएका कारण प्रकाशित सामाग्री पढ्न सक्दैनन् र डाइलेक्सिया जस्ता दृष्टिगत समस्या भएका व्यक्ति जसलाई पढ्न, लेख्न र सही हिज्जे भन्न कठीन हुन्छ

३. पुस्तक समाउन या पाना पल्टाउन समस्या हुने अपांगता भएका व्यक्ति

यो सन्धि प्रकाशित सामाग्री पढ्न अक्षम व्यक्तिमा केन्द्रित भएतापनि धारा १२ (२) ले अन्य अपांगता भएका व्यक्तिलाई प्रतिलिपि कानूनको अपवादमा राख्न रोक नलगाउने महत्वपूर्ण बुँदालाई सुनिश्चित गरेको छ ।

सामाग्रीका प्रकार यस सन्धिले श्रव्य पुस्तक जस्तै अन्य श्रव्य स्वरुपलगायत भाषा, संकेत वा चित्रका रूपमा प्रकाशित भाषिक तथा कलाकारिताका सामाग्रीका सन्दर्भमा लागू हुन्छ ।^८ सामाग्रीको परिभाषामा महत्वपूर्ण रूपमा चलचित्रजस्ता श्रव्यदृश्यका सामाग्री पढ्न तर शैक्षिक मल्टिमिडिया डीभीडीज् जस्ता श्रव्यदृश्य सामाग्रीमा समावेश भएको लिखित सामाग्री भने सन्धिले समेट्छ ।

पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति धारा २ (ख) ले “लाभान्वित व्यक्तिलाई दृष्टिदोष या अन्य प्रकारले प्रकाशित सामाग्रीमा पहुँच गर्न अक्षम नभएको व्यक्तिभै सहज र सरल रूपले पहुँच दिलाउने ढाँचामा रहेको सामाग्री” लाई पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति भनी व्याख्या गरेको छ ।

हेलसिन्की पुस्तकालयमा रहेको एक डेजी प्लेयर तथा श्रव्य पुस्तक । फोटो : मेस

६. धारा २ (घ) परिभाषा

७. धारा ३ हिताधिकारी व्यक्ति

८. पादटिप्पणी १ धारा २ (क) सम्बन्धी सहमति दस्तावेज

९. केही राष्ट्रमा श्रवण पुस्तक तथा अन्य ध्वनि रेकर्डिङहरु प्रतिलिपि अधिकारले नभई सम्बन्धित कानूनले संरक्षित छन् । केही राष्ट्रमा ध्वनि रेकर्डिङहरुको अधिकार संरक्षणसम्बन्धी धारा १० (२) को पादटिप्पणी १३ सहमति दस्तावेजमा सन्धिले ती अधिकार र प्रतिलिपि अधिकारमा अपवाद लागू गर्न निर्देशन दिएको छ ।

ग राष्ट्रिय सारवान दायित्व, अन्तरदेशीय आदानप्रदान र प्राविधिक संरक्षण

सन्धिको सारवान तत्व धारा ४ देखि ७ सम्म उल्लेख छ ।

राष्ट्रिय कानूनका सीमा र बन्धनकारी अपवादहरू

धारा ४ (१) ले राष्ट्रहरू सामू उनीहरूको राष्ट्रिय कानूनमा “सामाग्रीको पहुँचयोग्य ढाँचाप्रतिको उपलब्धतामा सहजीकरण गर्न” पुनरोत्पादन र वितरणको अधिकार र सर्वसाधारणलाई उपलब्धताको अधिकारका लागि सीमा वा अपवादहरूको व्यवस्था गर्नुपर्ने प्रावधान राखेको छ । यस्ता सीमा वा अपवादले कृतिको वैकल्पिक ढाँचामा पहुँचयोग्यताको लागि आवश्यक परिमार्जनको अनुमति प्रदान गर्नुपर्छ । यसका साथै राष्ट्रहरूले सार्वजनिक कविता वाचन वा नाटक मञ्चनका लागि पनि अपवादको व्यवस्था गर्न सक्नेछन् ।

राष्ट्रहरूलाई धारा ४ (१) को दायित्व निर्वाह गर्नका लागि उल्लेखनीय लचकता प्राप्त छ । धारा ४ (२) मा यस्तो दायित्व निर्वाहको एउटा उपाय उल्लेख छ जसबाट एक आधिकारिक निकायले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति बनाउन या अर्को आधिकारिक निकायबाट पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति प्राप्त गर्न तथा यस्ता प्रति लाभान्वित व्यक्तिलाई निम्न अवस्थामा सीधै वितरण गर्न अख्तियार हुनेछ :

- उक्त आधिकारिक निकायलाई सो कृतिमा वैधानिक पहुँच छ,
- ढाँचा परिवर्तन गरिदा पहुँचयोग्य बनाउनका लागि आवश्यकता रहेभन्दा बढी परिवर्तन गरिदैन
- ती सामाग्रीहरू लाभान्वित व्यक्तिहरूका लागि मात्रै वितरण गरिन्छ,
- त्यस्ता कार्य गैरनाफामूलक रूपमा गरिन्छ^{१०}

यसका साथै, लाभान्वित व्यक्ति या परिवारका सदस्य या लाइब्रेरियन जस्ता उनीहरूका प्रतिनिधिले लाभान्वित व्यक्तिको प्रयोगका लागि पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति बनाउन सक्नेछन् ।

यसका विकल्पमा, धारा ४ (३) ले कुनै पक्ष राष्ट्रले राष्ट्रिय प्रतिलिपि कानूनमा सीमा वा अपवादहरू तोकेर पनि धारा ४ (१) को दायित्व निर्वाह गर्न सक्ने ।

वैकल्पिक सिमितता: व्यवसायिक उपलब्धता र पारिश्रमिक

धारा ४ (४) र ४ (५) वैकल्पिक प्रावधानहरू हुन् र राष्ट्रिय कानूनमा कार्यवन्धन भएमा यस सन्धिले प्रदान गरेका स्वतन्त्रताहरूमा रोक लगाउने छ ।

धारा ४ (४) ले लाभान्वित व्यक्तिहरूका लागि व्यवसायिक बजारमा स्वीकारयोग्य शर्तमा उपलब्ध नभएका कृतिहरूका सम्बन्धमा अपवादको सीमा तोक्न^{११} कुनै पक्ष राष्ट्रलाई अख्तियारी दिन्छ । एउटा पुस्तकालयका लागि यसको अर्थ, यसले कुनै कृतिलाई पहुँचयोग्य ढाँचामा उपलब्ध गराउनुअगाडि उक्त कृति पहुँचयोग्य ढाँचामा व्यवसायिक रूपमा उपलब्ध छै कि छैन भनी अनुसन्धान गर्नुपर्ने हुन्छ । यस्ता कृति कुनै यस्तै ढाँचामा र भएपनि स्वीकारयोग्य मूल्यमा लाभान्वित व्यक्तिहरूका लागि, विशेष गरी अन्तरदेशीय अवस्थामा, उपलब्ध रहेनरहेको यकिन गर्न कठिन हुने भएकोले व्यवहारिक रूपमा अपवादलाई लागू गर्न असंभवप्राय नै हुन्छ । यसकारण पहुँचयोग्य ढाँचामा कुनै कृतिलाई बदल्न ढिलो गराउँछ साथै धेरै पुस्तकालयहरूमा प्रत्येक कृतिका लागि यस प्रकारको अनुसन्धान गर्न आवश्यक मानवीय या अन्य संसाधन पनि हुँदैन । कुनै व्यवसायिक रूपमा उपलब्ध कृतिलाई पहुँचयोग्य ढाँचामा बदल्दा कुनै संस्थालाई प्रतिलिपि अधिकार सुरक्षित राखेको व्यक्ति या संस्थाले मुद्दा हाल्ने खतरा रहेको अवस्थामा कुनै पुस्तकालयले यस्तो सेवा उपलब्ध गराउन इन्कार गर्न सक्दछ ।^{१२} निश्चय

10. सेवा उपलब्ध गराउँदा परेको खर्च उठाउन शुल्क लिनुलाई मुनाफा नकमाउने आधारमा कार्य गर्दा रोक लगाइएको छैन ।

11. धारा ४(१),४(२) र ४(३) मा वर्णन गरिए अनुरूप

12. विश्व नेत्रहीन महासंघले वार्ताका क्रममा व्यवसायिक उपलब्धताको शर्तको विरोध गर्‍यो <http://www.worldblindunion.org/English/news/Pages/WIPO-Treaty-Commercial-Availability.aspx>. अनुमोदन गरिएको अन्तिम पाठमा व्यवसायिक उपलब्धतालाई वैकल्पिक प्रावधानका रूपमा र िखिएको छ .

माराकेश © वार्ता विषो २०१३ । फोटो : इम्यानुएल बेरोड

पनि, यदि बजारमा पहुँचयोग्य ढाँचामा कुनै कृति उपलब्ध छ भने कुनै पुस्तकालयले यसलाई खरीद गर्ने निर्णय गर्न सक्दछ ।

धारा ४ (५) ले अधिकार सुरक्षित राखेका व्यक्तिलाई (पुस्तकालयमा राखिने कृतिका लागि प्रकाशक नै अधिकारयुक्त व्यक्ति हुन्छ) पारिश्रमिक दिने अवस्थामा अपवाद लागू गर्ने या नगर्ने शुल्क तिर्ने या नतिर्ने विकल्प प्रदान गर्दछ । अर्को शब्दमा भन्दा, कुनै राष्ट्रले पूर्ण रूपमा अपवादमा राख्नुभन्दा कानुनी लाइसेन्स दिने निर्णय गर्न सक्दछ । यस प्रावधानले धारा ४ (४) मा उल्लेख भएजस्तै विशेष गरी निम्न आय भएका राष्ट्रका ज्यादै नै सिमित स्रोतयुक्त पुस्तकालयहरूका लागि पहुँचयोग्य ढाँचामा कृति उपलब्ध गराउन कठिन अवस्था उत्पन्न गर्न सक्दछ । यसमा पनि ध्यान दिनु आवश्यक छ कि कुनै कृति खरीद गरिसकिएको सन्दर्भमा समान पहुँच दिलाउनका लागि यसलाई पहुँचयोग्य ढाँचामा उपलब्ध गराइएको होस् र यो गैरनाफामूलक रूपमा होस् ।

धारा ४ (४) र ४ (५) ले आफ्ना राष्ट्रिय कानूनमा पहिले नै यस्ता प्रावधान राखिसकेका केही राष्ट्रहरूलाई पनि संबोधन गर्दछ । त्यस्ता राष्ट्रलाई प्रकाशित कृतिमा पहुँच राख्न अक्षम व्यक्तिलाई पहुँचयोग्य सामाग्रीको उपलब्धता उच्चरूपमा गराउनका लागि अन्य राष्ट्रमा विशेष गरी निम्न आय भएका राष्ट्रमा उदाहरणका रूपमा प्रयोग गरिनुहुन्छ । ओरिजिनल कृतिका लागि पैसा तिरिसकिइएकाले दोहोरो रूपमा शुल्क तिरिन सक्ने अवस्था हटाउनुपर्दछ । यस कारण, पुस्तकालयले राष्ट्रिय कानूनमा विकल्पका प्रावधानहरू लागू गर्ने निर्णयको विरोध गर्नुपर्दछ ।

पहुँचयोग्य ढाँचाप्रति अन्तरदेशीय आदान प्रदान : नियत

धारा ५ (१) का अनुसार पक्ष राष्ट्रले लाभान्वित व्यक्तिलाई अधिकृत निकायबाट पहुँचयोग्य ढाँचाप्रति वितरण वा उपलब्ध गराउन या प्रत्यक्ष रूपमा अन्य राष्ट्रको लाभान्वित व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउन अनुमति दिनुपर्नेछ । धारा ४ मा जस्तै ५ मा पनि पक्ष राष्ट्रलाई यस दायित्व निर्वाह गर्ने क्रममा लचकता प्रदान गरिएको छ ।

धारा ५ (१) लाई लागू गर्ने एक तरिका धारा ५ (२) मा उल्लेख छ, जसले प्रेषण गर्ने राष्ट्रको घरेलु प्रतिलिपि कानूनले कुनै आधिकारिक निकायले हिताधिकारी व्यक्ति तथा अन्य राष्ट्रको आधिकारिक निकायलाई पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति वितरणको अनुमति प्रदान गर्नुपर्दछ, जसमा आधिकारिक निकायले असल विश्वासको परीक्षा उत्तीर्ण गरेको शर्त हुनुपर्दछ । (जहाँ आधिकारिक निकायलाई हिताधिकारी व्यक्तिबाहेक अन्यले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति प्रयोग छन्, भन्ने जानकारी नभएको वा जानकारी नपाउने विश्वसनीय आधार नभएको खण्डमा) । आधिकारिक निकायले आफूले सेवा प्रदान गरिरहेको घरेलु सन्दर्भमा लागू हुने लगायत अन्य राष्ट्रको व्यक्तिको हिताधिकारी अवस्था सुनिश्चित गर्न चाल्ने कदमसहित “अन्य कदम चाल्ने” निर्णय लिन सक्नेछ¹³ ।

पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिको अन्तरदेशीय आदानप्रदान : आयात

धारा ६ लाई धारा ५ कै निरन्तरता मान्न सकिन्छ । जसरी धारा ५ ले पक्ष राष्ट्रलाई आधिकारिक निकायलाई अन्य राष्ट्रका आधिकारिक निकाय या हिताधिकारी व्यक्तिलाई पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति पठाउन अनुमति दिन¹⁴ बाध्यकारी हुन्छ, त्यसरी नै धारा ६ ले आधिकारिक निकाय या हिताधिकारी व्यक्तिलाई पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति अन्य राष्ट्रबाट प्राप्त गर्न (आयात गर्न) अनुमति दिन बाध्यकारी गराउँछ ।

मुख्य रूपमा, धारा ६ ले आयात गर्ने दायित्व कुनै पक्ष राष्ट्रको घरेलु कानूनले आधिकारिक निकाय या कुनै हिताधिकारी व्यक्तिलाई पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति निर्माणको अनुमति दिएसम्मका लागि मात्रैलाई लागू हुन्छ । सोही अनुसार, यदि कुनै राष्ट्रको घरेलु कानूनले आधिकारिक निकायलाई मात्रै पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिको निर्माणको अनुमति दिने र हिताधिकारी व्यक्तिलाई नदिने अवस्थामा उक्त राष्ट्रले आधिकारिक निकायलाई मात्रै पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति आयात गर्ने अनुमति दिन पर्नेछ । यसर्थ, एक राष्ट्रको कुनै आधिकारिक निकायले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति अर्को राष्ट्रको हिताधिकारीलाई सीधै पठाउन सक्ने सुनिश्चित गर्न अर्को राष्ट्रको प्रतिलिपि कानूनमा पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति प्राप्त गर्नका लागि (आधिकारिक निकाय मात्र नभई) हिताधिकारी व्यक्तिलाई पनि अपवादको रूपमा राखिएको हुनुपर्दछ¹⁵ ।

प्राविधिक संयन्त्र सम्बन्धी दायित्वहरु

धारा ७ ले एक प्रति या पहुँच नियन्त्रणजस्तो प्राविधिक संरक्षण मापदण्डका बारेमा उल्लेख गर्दछ, जसमा कुनै राष्ट्रले आफ्नो सामान्य प्रतिलिपि कानूनमा प्राविधिक संरक्षण मापदण्डहरुरहित बनाएको अवस्थामा पनि कुनै हिताधिकारीलाई प्राविधिक संरक्षण मापदण्ड अपवादको प्रचलन गर्नबाट रोक लगाउन सक्दैन । यसर्थ, यस्तो मुद्दामा पक्ष राष्ट्रले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति निर्माणजस्तो कदमका लागि आधिकारिक निकायलाई अनुमति दिन छली निषेधमा अपवादका लागि संयन्त्र अपनाउनुपर्दछ । अधिकारप्राप्त व्यक्तिले आधिकारिक निकायलाई डिजिटल लक खोल्ने साँचो दिनुपर्ने जस्ता संयन्त्रहरु धारा ७ को कार्यान्वयनका लागि प्रस्तुत हुन्छन् ।

13. धारा ५ (२) सँग सम्बन्धित पार्वटिप्पणी ७ सहमति दस्तावेज

14. स्मरणीय छ कि आधिकारिक निकायले मात्र पहुँचयोग्य प्रतिहरु अन्य राष्ट्रमा पठाउन सक्छन् ।

15. स्मरणीय छ कि कुनै राष्ट्रलाई आयातमा नियन्त्रण गर्ने स्वविवेकको अधिकार छ, जस्तो कि धारा ४(४) मा व्यवसायिक उपलब्धताको शर्त र/वा धारा ४(५) को पारिश्रमिक सम्बन्धी शर्त छन् । मराकश सन्धिको पार्वटिप्पणी नं. १० हेर्नुहोस् ।

घ घरेलु कार्यान्वयनसम्बन्धी सामान्य सिद्धान्तहरू

धारा १० र ११ ले घरेलु कार्यान्वयनसम्बन्धी सामान्य सिद्धान्तहरू उल्लेख गर्दछन् ।

धारा १० कार्यान्वयनका सामान्य सिद्धान्तहरू ले यस सन्धिलाई कार्यान्वयन गर्ने क्रममा अपनाउने लचकता उल्लेख गर्दछ । धारा ११ को सिमितता र अपवादहरूसम्बन्धी सामान्य दायित्वहरू ले उक्त लचकता प्रस्तुत सन्धिका दायित्वहरू र विपेश गरी कथित तीन कदम परीक्षा (three-step test)¹⁶ मा सिमित रहेकोमा जोड दिन्छ । यसर्थ, यस सन्धिलाई तीन तहको परीक्षणको सन्दर्भमा अपवादका लागि न्यूनतम् मापदण्ड निर्माणका रूपमा लिनु पर्दछ ।

केही राष्ट्रहरू वन सन्धि, विपो प्रतिलिपि सन्धि या बौद्धिक सम्पत्तिका व्यवसायिक पक्षसम्बन्धी सहमति (TRIPS)¹⁷ का सदस्य नहुनाले केही या सबै अधिकारका अपवादकासम्बन्धमा (three-step test) ले नवाँधिएकाले केही विकसित राष्ट्रहरूले त्यस्ता राष्ट्रहरूले अन्तरदेशीय अवस्थामा सन्धिका प्रावधानको दुरुपयोग नगरुन् भन्ने सुनिश्चितता चाहन्थे ।

धारा ५ (४) ले सामाग्री प्राप्त गर्ने three-step test को दायित्व नभएका राष्ट्रले आधिकारिक निकायले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति अन्य राष्ट्रमा पुनःनिकासी नगर्न या पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति प्राप्त गर्ने राष्ट्रमा पठाउन अगाडि नै three-step test गराउन सुनिश्चित गरुन् भन्ने हेतुले सुरक्षाका उपायहरू उल्लेख गर्दछ¹⁸ ।

ङ अन्य प्रावधानहरू : अन्तरदेशीय आदानप्रदानमा गोपनीयता तथा सहकार्य

धारा ८ 'गोपनीयताको सम्मान' मा उल्लेख भए अनुसार पक्ष राष्ट्रले "अन्य व्यक्ति भै हिताधिकारीको पनि गोपनीयताको सम्मानका लागि प्रत्यनशील रहनुपर्दछ" । पुस्तकालयहरू व्यक्तिको नाम उल्लेख गर्न नचाहने व्यक्तिको पढ्न पाउने अधिकारलगायत आफ्नो सेवा प्रयोग गर्ने हिताधिकारीको गोपनीयताको संरक्षण गर्ने विषयमा दृढ विश्वास राख्दछन् । धेरै राष्ट्रहरूमा पुस्तकालयहरू तथ्यांक संरक्षणसम्बन्धी कानून अन्तर्गत रहेका हुन्छन् । सन्धिको कार्यान्वयनले हिताधिकारी व्यक्तिहरूको पहुँचयोग्य ढाँचाका लागि संयन्त्रलगायत गोपनीयतामा व्यवधान पुऱ्याउनु हुँदैन ।

धारा ९ 'अन्तरदेशीय आदानप्रदानको सहजीकरणका लागि सहकार्य' मा भएका प्रावधानहरू एकअर्को राष्ट्रका आधिकारिक निकायहरूको पहिचान गर्न स्वेच्छिक रूपमा जानकारी अन्तरदेशीय रूपमा आदानप्रदान गर्न सहयोग पुऱ्याउन सहजीकरण गर्ने प्रकारले राखिएका छन् । धारा ९ (२) अनुसार पक्ष राष्ट्रहरू आफ्ना आधिकारिक निकायलाई पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरूसम्बन्धी जानकारी उपलब्ध गराउन सहयोग गर्न सहमत रहन्छन् तर आधिकारिक निकायहरूलाई यस्तो जानकारी उपलब्ध गराउने बाध्यता छैन¹⁹ । अनुमान यो हो कि कुनै राष्ट्रले चलाएको वेभसाइटका रूपमा या आधिकारिक निकायलाई थप आर्थिक सहयोगको प्रावधानका रूपमा पनि सहायता हुन सक्दछ ।

16. साहित्यिक तथा कलाका कृतिहरूको संरक्षणसम्बन्धी वन सन्धिको धारा ९ (२)। युनियनका राष्ट्रहरू यदि यस्ता पुनरोत्पादनले कृतिको सामान्य शोषणसँग जुध्न भने तथा लेखकको वैधानिक स्वार्थप्रति पूर्वाग्रह राख्दैन भने मा विशेष अवस्थामा यस्ता कृतिको पुनरोत्पादन हुनु भनेको कानूनी दायराभित्रको विषय हुन सक्दछ ।

17. १ जुन २०२१ सम्मका लागि TRIPS छुट प्राप्त गरेका विश्व व्यापार संगठनको सदस्य रहेका अति कम विकसित राष्ट्रहरू http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ldc_e.htm

18. थप जानकारीका लागि ए युजर गाइड टु मराकश सन्धि हेनुहोस् । <http://www.librarycopyrightalliance.org/bm~doc/user-guide-marrakesh-treaty-1013final.pdf>

19. सहमति दस्तावेजको धारा ९ को पादटिप्पणी १२ मा उल्लेख छ, 'धारा ९ ले आधिकारिक निकायका लागि बाध्यकारी दर्ता भनेको छैन न त यसले आधिकारिक निकायलाई यस सन्धिले मान्यता दिएका क्रियाकलापमा संलग्न हुन पूर्वशर्त यसलाई तोकेको छ तर यसले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिको अन्तरदेशीय आदानप्रदानलाई सहजीकरण गर्नका लागि सूचना आदानप्रदान गर्न सभावना देखाउँछ ।'

४ भावी कदमहरु

प्रकाशित सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिका लागि पहुँचयोग्य ढाँचाको उपलब्धता उल्लेखनीय रूपले वृद्धि गराउने क्षमता मराकश सन्धिमा निहित छ । यस क्षमतालाई उच्चतम रूपमा प्रयोग गर्न प्रकाशित पाठ्य सामाग्रीको प्रयोगमा अक्षम व्यक्तिमा सेवा पुऱ्याउने पुस्तकालय तथा अन्य संस्थाहरुले आफ्ना राष्ट्रहरुलाई मराकश सन्धि अनुमोदन गर्न प्रोत्साहन गर्नुपर्दछ । यसपछि, उनीहरुले आफ्ना सरकारहरुलाई पनि यस सन्धिको घरेलुकरणका लागि आग्रह गर्नुपर्दछ । सन्धिले पक्ष राष्ट्रहरुलाई सन्धि कसरी कार्यान्वयन गर्ने भन्ने महत्वपूर्ण विकल्पहरु दिएकाले पुस्तकालय तथा अन्य आधिकारिक निकायहरुले प्रकाशित पाठ्य सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिको स्वार्थपूर्ति गर्ने प्रकारले कार्यान्वयन हुने यकिन गर्न पैरवी पनि गर्नुपर्दछ ।²⁰ यस निर्देशिका पुस्तकको भाग २ ले यसको प्राप्तिका लागि सुझाव तथा सिफारिस प्रदान गर्दछन् ।

आईईएफएलले विश्व दृष्टिविहीन संगठन (World Blind Union) को सहकार्यमा साभेदार राष्ट्रका पुस्तकालयहरुलाई सन्धि अनुमोदनका लागि पैरवी गर्न सहयोग गरिरहेको छ । यो सन्धि घरेलु कानूनका रूपमा कार्यान्वयन भएपछि, पुस्तकालयहरुले विभिन्न प्रकारका सेवाहरु उपलब्ध गराउन सक्षम हुनेछन् : प्रकाशित पाठ्य सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिका लागि पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिको उत्पादन र वितरण । साथै, पुस्तकालयहरुले पुस्तकको खडेरीको अवस्थाको पनि अन्त्य गर्न सक्नेछन् ।

ENDING THE BOOK FAMINE IN SENEGAL

Project Manager: Awa Diouf Cissé <cisseawa@yahoo.fr>

THE GOAL OF THE MARRAKESH TREATY IS TO HELP END THE BOOK FAMINE – THE FACT THAT ONLY 7% OF PUBLISHED BOOKS ARE MADE AVAILABLE GLOBALLY IN ACCESSIBLE FORMATS, IN THE DEVELOPING WORLD, WHERE MOST BLIND AND VISUALLY IMPAIRED PEOPLE LIVE, THE FIGURE IS LESS THAN 1%*

Senegal signs the Marrakesh Treaty following its adoption on 28 June 2013 © WIPO 2013. Photo: Emmanuel Bernot.

OBJECTIVES	RESULTS SO FAR
● COBESS to lead the campaign for ratification of the Marrakesh Treaty in Senegal in partnership with Amiliés des Aveugles du Sénégal (AAS), and Sightsavers West African Regional Office, Senegal	● Partner meeting held to plan activities and promotion
● Ensure that libraries play a key role in the development of implementing national copyright legislation	● Information meetings held with high level officials at the Senegalese Copyright Office (DC), Ministry of Culture & Communications to discuss the treaty implementation process
● Organize an advocacy campaign with partners to achieve the most favourable result for persons with print disabilities	● Selection of an opinion leader e.g. Pape Niang, a blind jazzman or musician Youssou Ndiour to support communication and advocacy efforts
● Meet policy-makers and government officials (primary target group), translate advocacy materials, obtain library-friendly legal advice, raise awareness in mass media and social media	● Expected outcomes: ratification of the Marrakesh Treaty is on the agenda of key Ministries and policy-makers. The library community is following the process and timetable for ratification
	● Local copyright experts have knowledge of the Treaty's major provisions, and the interpretation that best supports public interest goals of access to knowledge

This project is supported by a grant from EIFL-IP. It runs from August - December 2014.

eifl KNOWLEDGE WITHOUT BOUNDARIES **WWW.EIFL.NET**

20. छुट कार्यान्वयनका लागि एउटा संभावित नमूना कानून हेर्नुहोस् । <http://infojustice.org/wp-content/uploads/2013/09/model-statute-for-marrakesh-implementation.pdf>

मराकश सन्धिको राष्ट्रिय कार्यान्वयनका लागि सिफारिसहरु

लुई भिलारोल भिलालोन²¹

मराकश सन्धि कार्यान्वयनसम्बन्धी सिफारिसहरु आफ्नो सरकारसँग मराकश सन्धि अनुमोदनका लागि पैरवी गरिरहेका आईईएफएल साभेदार राष्ट्रहरुका लाइब्रेरियनहरुका लागि लक्षित छ। यिनलाई नीति निर्माताहरुले सन्धिलाई राष्ट्रिय कानूनका रूपमा लागू गर्नका लागि पनि एक साधनको रूपमा प्रयोग गर्न सक्नेछन्। यी सिफारिसहरुले ज्ञानमा पहुँच राख्ने बृहत् सार्वजनिक सरोकारका लक्ष्य अनुरूप सन्धिमा निहित प्रमुख प्राविधिक प्रावधानहरुको व्याख्या गर्दछन्। यिनले सन्धिले प्रकाशित पाठ्य सामग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिका लागि पाठ्य सामग्रीको संख्या वृद्धि गर्न पुस्तकालयहरुलाई प्रदान गर्ने अवसरको सदुपयोग गर्न निर्देशन तथा सुझावहरु दिदै पुस्तकको खडेरी समाप्त पार्ने सन्धिको उद्देश्य प्राप्तमा पनि सहयोग गर्दछ। यी सिफारिसहरु भाग १ को 'मराकश सन्धि : पुस्तकालयहरुका लागि आईईएफएल निर्देशिका पुस्तक' सँगै अध्ययन गर्नुपर्नेछ। हामी यहाँका टिप्पणी र सुझावको स्वागत गर्दछौं।

१ सन्धिका हिताधिकारीहरु

प्रकाशित कृतिहरुमा पहुँचका लागि सहयोगसम्बन्धी मराकश सन्धि²² ले दृष्टिविहीन, दृष्टिदोष भएका या पढ्न कठिनाई हुने या हातले पुस्तक समात्न नसक्ने लगायत अन्य कारणले प्रकाशित सामग्रीहरु प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरुको पहुँचको संरक्षण गर्दछ। यसर्थ, सन्धिका प्रावधानहरु अन्य प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि लागू हुँदैनन्।

सिफारिस

- १.१ मराकश सन्धिका दायित्वहरु निर्वाह गर्नका लागि पक्ष राष्ट्रहरुले दृष्टिविहीन, दृष्टिदोष भएका या प्रकाशित सामग्रीहरु प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरुको लागि अपवाद र सिमाबन्धनको व्यवस्था गर्नुपर्दछ। यसर्थ, उल्लेखित अपवादहरु दृष्टिविहीन या दृष्टिदोष भएका व्यक्तिहरुका लागि मात्र नभई अन्य अपाङ्गताका कारण प्रकाशित सामग्रीमा पहुँच सिमित भएका व्यक्तिहरुका सन्दर्भ पनि लागू हुने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ। यसमा सहजीकरणका लागि प्रकाशित सामग्रीहरु प्रयोग गर्न अक्षम अन्य प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको उदाहरण सामान्य रूपमा संलग्न गर्नुपर्दछ।

मराकश सन्धिको परिधिबाहिरका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुसम्बन्धी सिफारिसहरुका लागि तल भाग ९ हेर्नुहोस्।

21. कानून व्यवसायी, एलएलएम। अमेरिकन विश्वविद्यालय वाशिंग्टन। इन्तेभाटेका निर्देशक, मेयोर युनिभर्सिटी (चिले) मा बौद्धिक सम्पत्तिमा प्राध्यापक, मराकश सन्धिको मध्यस्तकर्ता, चिलेको शिक्षा मन्त्रालयमा बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी पूर्व सल्लाहकार, इक्वेडोरस्थित बौद्धिक सम्पत्ति प्रतिष्ठानका सल्लाहकार, बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी अन्तरराष्ट्रिय परामर्शदाता

यी सिफारिसहरु लेखकका व्यक्तिगत विचार हुन् जसको पुनरावलोकन हुन सक्छ तथा उनका रोजगारादाता, उनी संलग्न भएका संस्था तथा राष्ट्रका विचारको प्रतिनिधित्व गर्दैनन्।

22. <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/marrakesh/>

२ कृतिको प्रकार तथा अन्य सन्दर्भ सामाग्रीका अपवाद तथा सिमितताहरु

वर्न सन्धिमा उल्लेख भएभैं “प्रकाशित या अन्य कुनै माध्यमबाट भाषा, नोटेसन र या वा सम्बन्धित चित्रहरुका रूपमा सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध”²³ साहित्यिक, कलाकारिता तथा वैज्ञानिक सामाग्रीमा अपवाद लागू हुने मराकश सन्धिमा उल्लेख छ । यसको अथसमाचारपत्र, पत्रिका, चित्रपुस्तक, श्रव्यपुस्तक, ई-पुस्तक, वेभपेज, ध्वनि रेकर्डिङ आदि भाषामा आधारित कागजी तथा डिजिटल ढाँचाका पुस्तकका साथै भाषा र चित्र साथै हुने चित्रकथा या चित्रपुस्तकहरु (कुनै प्रकारका भाषा या संकेत भएका पुस्तक) यसमा समावेश छन् ।

तथापि, कृतिको परिभाषाबाहिर पर्ने अभिनय प्रदर्शन, ध्वनी रेकर्डिङ (फोनोग्राम्स्) या प्रसारण संकेतहरु पनि मराकश सन्धिको अपवादका रूपमा छन् यस कारण यी कृतिहरु पनि सन्धिको परिभाषा अनुसारको कृतिसँग समावेश या सम्बन्धित छन् ।

सिफारिस:

२.१ पक्ष राष्ट्रहरुले मराकश सन्धि कार्यान्वयनका सिमितता तथा अपवादहरुले भाषा, संकेत र/या सम्बन्धित चित्रहरुमार्फत् प्रस्तुत समस्त साहित्यिक, कलाकारिता या वैज्ञानिक सामाग्री समेट्ने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ । यसको सहजीकरणका लागि कृतिका प्रकार सामान्य रूपमा उल्लेख गर्न सिफारिस गरिन्छ ।

मराकश सन्धिको परिधिवाहिरका कृतिसम्बन्धी सिफारिसहरुका लागि तल भाग १० हेर्नुहोस् ।

३ उल्लेखित अपवाद र सिमितताले समेटेका अधिकारका प्रकार (प्रतिलिपि तथा सम्बन्धित अधिकारहरु)

सन्धिमा उल्लेखित अपवाद र सिमितता प्रतिलिपिका लागि मात्र नभएर कलाकारका अधिकार, चित्रकथा निर्माता या प्रसारणकर्ताका अधिकार जस्ता सम्बन्धित अधिकारहरुका लागि पनि लागू हुन्छ ।²⁴ यस महत्वपूर्ण तथ्यलाई धारा १० (२) को सहमति दस्तावेजमा प्रष्ट रूपमा मान्यता दिइएको छ : ध्वनिको रूपमा रहेको लगायत कुनै पनि कृतिले धारा २ (क) अनुसार कृतिको मान्यता प्राप्त गरेपछि यस सन्धि अनुसारको अपवाद र सिमितता सम्बन्धित अधिकारहरु आवश्यकता अनुसार पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिलाई वितरण तथा हिताधिकारी व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउन उपयुक्त प्रकारले परिवर्तन गरिन्छ ।²⁵

यो प्रावधान महत्वपूर्ण छ किनकि प्रतिलिपि अधिकार भएका भाषामा आधारित कृतिहरुमा ध्वनि पुस्तक या कालकारिताका लागि उत्पादन गरिएको ध्वनि रेकर्डिङ जुन धेरै अधिकार क्षेत्रमा प्रतिलिपि अधिकारभन्दा सम्बन्धित अधिकारसँग जोडिएको हुन्छ । अन्य प्रकारका अधिकारको उदाहरण हरेक राष्ट्रमा भर पर्दछ साथै यसमा सार्वजनिक डोमेनमा उपलब्ध कृतिजस्तालाई पनि विशेष अवस्थामा सम्बन्धित अधिकारक्षेत्रमा केही अधिकार प्राप्त हुन्छ ।

23. http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=301016#art2

24. छिमेकी अधिकार पनि भनिने, http://cyber.law.harvard.edu/copyrightforlibrarians/Module_4:_Rights,_Exceptions,_and_Limitations#Neighboring_and_22Sui_Generis.22_Rights

25. सहमति दस्तावेज धारा १० (२) को फाटिपणी १३ http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=301036

सिफारिस :

३.१ पक्ष राष्ट्रहरूले मराकश सन्धिको उद्देश्य प्राप्तिका लागि साहित्यिक र कलाकारिताका कृतिहरू पहुँचयोग्य बनाउन सन्धिमा उल्लेखित सिमितता र अपवादहरू प्रतिलिपि कानून र सम्बन्धित कानून^{२६} मा आवश्यकता अनुसार लागू हुने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।

४ अपवाद र सिमितताअन्तर्गत कृतिको प्रयोगको अनुमति दिइने

मराकश सन्धिले निम्न अधिकारका लागि केही बाध्यकारी सिमितता तथा अपवादहरूको व्यवस्था गरेको छ : पुनरोत्पादनको अधिकार, वितरणको अधिकार, जनतालाई उपलब्ध गराउने अधिकार, (विपो प्रतिलिपि कानून सन्धिअनुसार) साथै कुनै लिखित सामाग्रीको तस्वीरको ध्वनि विवरण, कलाको इतिहासमा समाविष्ट भएको चित्रकला लगायत वैकल्पिक ढाँचामा कुनै कृतिलाई पहुँचयोग्य बनाउनका लागि आवश्यक परिवर्तन गर्ने अधिकार^{२७} ।

तथापि, सन्धिले पहुँचयोग्य ढाँचा उत्पादनका लागि या उपलब्धताको लागि सार्वजनिक प्रदर्शन^{२८} को अधिकार, अनुवाद या अन्तराष्ट्रिय कानून^{२९} अनुरूपका अन्य अधिकार लगायत अपवादको प्रयोग आवश्यकता अनुसार समावेश गर्नका लागि संभावना पनि प्रदान गर्दछ ।

अपवाद र सिमितताअन्तर्गत जति धेरै प्रयोगको अनुमति हुन्छ त्यति नै सहजता पहुँचयोग्य ढाँचा उत्पादन तथा विक्री गर्नलाई हुन्छ जसले प्रकाशित पाठ्य सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिलाई शक्तियान् बनाउँछ । यो विशेष रूपमा महत्वपूर्ण छ किनकि राष्ट्रिय सीमापारबाट पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति प्राप्त गर्ने एउटा शर्त भनेको प्राप्त गर्ने राष्ट्रले उक्त ढाँचा उत्पादन गर्ने अनुमति अपवाद अन्तर्गत नै दिनुपर्नेछ ।^{३०} यसैले, जति धेरै प्रकारका पहुँचयोग्य ढाँचाहरूलाई राष्ट्रिय कानूनअन्तर्गत अनुमति दिइन्छ त्यति नै अन्य राष्ट्रमा उत्पादित पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति आयात गर्ने राष्ट्रका लागि वैधानिक निश्चितता हुन्छ ।

लिथुवानियन ब्रेल वर्णमाला फोटो :
दृष्टिविहीनका लागि लिथुवानियन पुस्तकालय

सिफारिस:

४.१ राष्ट्रिय कानूनले मराकश सन्धि र यसका सहमति दस्तावेजमा प्रष्ट रूपमा उल्लेखित सम्पूर्ण अधिकारका सिमितता वा अपवादलाई समावेश गर्नुपर्दछ : पुनरोत्पादन, वितरण, उपलब्ध गराउने अधिकार (विपो प्रतिलिपि अधिकार सन्धि धारा ८ मा उल्लेख भएबमोजिम), सार्वजनिक प्रदर्शनी तथा सामाग्री पहुँचयोग्य बनाउन गरिने परिवर्तन, निकासी, पैठारी तथा उपयुक्त अवस्थामा अनुवाद ।

२६. महत्वपूर्ण रूपमा, विपो प्रदर्शन तथा चित्रकथा सन्धि, रोम सन्धि (विपो पफर्मन्स एण्ड फोनोग्राम्स् ट्रिटी (WPPT) तथा TRIPS सहमतिले स्पष्ट रूपमा भन्दछन् कि प्रतिलिपि अधिकारका लागि जब कुनै सिमितता या अपवादलाई अनुमति दिइन्छ तब यससँग सम्बन्धित अधिकारहरूको पनि अनुमति दिइन्छ । उदाहरणार्थ, (WPPT) धारा १६ मा '१. सहमतिका पक्षहरूले आफ्ना कानूनमा कलाकार या ध्वनिचित्रका उत्पादकहरूको संरक्षणका लागि भाषिक तथा कलाका कृतिको संरक्षणको सन्दर्भमा एकै प्रकारका सिमितता या अपवादहरूको व्यवस्था गर्न सक्छन् ।'
http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=295578#P133_18440

२७. धारा ४ पहुँचयोग्य ढाँचासम्बन्धी राष्ट्रिय कानूननका सिमितता तथा अपवाद

२८. धारा ४(१) ख

२९. पादटिप्पणी ४, धारा ४ (२) सम्बन्धी सहमति दस्तावेज http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=301036

३०. धारा ६ पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरूको आयात

५ आधिकारिक निकायका रूपमा पुस्तकालयहरू

मराकश सन्धि अनुसार “आधिकारिक निकायहरू”³¹ ले मात्र सन्धिको पक्ष राष्ट्रबाट अन्य राष्ट्रमा पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति प्रेषण गर्न सक्दछ। आधिकारिक निकायले यस्ता प्रतिहरू या त अन्य आधिकारिक निकायलाई पठाउँदछन् या अन्य राष्ट्रका हिताधिकारीहरूलाई सीधै पठाउँछन्।³² यस कारण, पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिको अन्तरराष्ट्रिय आदानप्रदानको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आधिकारिक निकायहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। यसका अतिरिक्त, आधिकारिक निकायहरूको एउटा कार्य भनेको राष्ट्रभित्रै पहुँचयोग्य सामाग्रीको उत्पादन र वितरण गर्नु हो।

हिताधिकारी व्यक्तिका लागि मुनाफा नलिने गरी जानकारी प्रदान गर्ने संस्थाका रूपमा पुस्तकालयहरूलाई आधिकारिक निकाय मान्न सकिन्छ। सन्धिको उद्देश्य पूर्तिका लागि दृष्टिविहीन तथा दृष्टिदोष भएका व्यक्तिलाई सेवा दिनेदेखि शैक्षिक संस्थाका र सार्वजनिक पुस्तकालय, मुख्य शहरका स्रोतसंसाधनयुक्त पुस्तकालयदेखि ग्रामीण इलाकाका साना समुदायमा रहेका पुस्तकालय लगायत सबै प्रकारका पुस्तकालयहरूलाई आधिकारिक निकायको भूमिका निर्वाह गर्न प्रोत्साहन गरिन्छ, साथै प्रकाशित सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूलाई तत्कालै पहुँचयोग्य सामाग्रीमा पहुँच दिलाउन तिनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिन्छ।

सन्धिको परिभाषा अनुरूप हुनाका लागि कुनै पुस्तकालयले आफ्ना सेवाग्राही हिताधिकारी व्यक्तिहरूमै पुगेको सुनिश्चित गर्न, हिताधिकारी व्यक्तिहरूमा मात्र पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरू सिमित राख्न, अवैधानिक प्रतिहरू प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्न तथा कृतिका प्रतिहरूलाई राम्ररी सम्हाल्न र पुस्तकालयका प्रयोगकर्ताको गोपनीयता जोगाई अभिलेख राख्नका लागि आफ्नै तरिकाहरू प्रयोग गर्नुपर्दछ।³³

सिफारिसहरू :

- ५.१ पुस्तकालयहरूलाई आधिकारिक निकायको रूपमा लिने कानून या नियमावली कार्यान्वयन गर्दा पुस्तकालयले राम्रो उद्देश्यका रूपमा गरिएको र स्थानीय परिस्थिति र अवस्था अनुसार न्यायिक भएको अवस्थामा पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिका सम्बन्धमा आफ्नै अभ्यास स्थापना गर्न सक्षम भएको यकिन दिलाउनुपर्दछ।
- ५.२ यदि मराकश सन्धि कार्यान्वयन गराउने राष्ट्रिय कानूनमा आधिकारिक निकायका रूपमा लिन सकिने संस्था या संगठनका प्रकारको एक सूची समावेश छ भने मुनाफा नकमाउने उद्देश्यले सेवा पुऱ्याउने पुस्तकालयहरूलाई पनि यस सूचीमा पार्ने यकिन गर्नुपर्दछ।
- ५.३ सन्धिका शर्तबमोजिम हिताधिकारी व्यक्तिहरूका लागि पहुँचयोग्य ढाँचाका प्रावधानहरूसम्बन्धी सरकारी निर्देशिका या असल अभ्यासहरू पुस्तकालय संगठन या सञ्जालहरूका साथै पहुँचयोग्य ढाँचाका उत्पादन जस्ता अन्य आधिकारिक निकायहरूसँगको परामर्शमा विस्तृत विवरण दिइनुपर्दछ।
- ५.४ पुस्तकालय सम्बन्धी विनियामकीहरू या आन्तरिक नियमावलीमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि सूचनाको पहुँच आफ्नो संस्थागत नीति (उचित अवस्थामा उपलब्ध स्रोतहरूमा निर्भर) रहेको स्वीकार गरिएको एक प्रावधान निश्चित रूपमा समावेश गर्नुपर्दछ।
- ५.५ पुस्तकालयहरूले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरू अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि उपयुक्त रूपमा उत्पादन तथा वितरण गर्नका लागि प्रक्रिया र अभ्यासहरू लागि स्थापना गर्नुपर्दछ।

31. पहुँचयोग्य ढाँचा उत्पादन, अन्तरराष्ट्रिय रूपमा आदानप्रदान या वितरण गर्न सक्षम कुनै संस्था या प्रतिष्ठानले आफूलाई मराकश सन्धिअन्तर्गत आधिकारिक निकाय दावी गर्नका लागि यसले दुई वटा शर्त पूरा गर्नुपर्दछ। पहिलो शर्त, संस्थाको प्रकृतिसम्बन्धी सामान्य आवश्यकता तथा यसले गर्ने गतिविधिहरू जस्तै कि राष्ट्रिय नीति तथा कानूनी दायित्व अनुरूप शैक्षिक सेवा, निर्देशनात्मक तालिम, हिताधिकारी व्यक्तिहरूका लागि अनुकूल बनाइएको पढाइ या जानकारीको पहुँच। यी गतिविधिहरू मुनाफा नकमाउने आधारमा सञ्चालन गरिएको हुनुपर्दछ। हेनुहोस् धारा २ (ग)। दोस्रो शर्त, पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरूको दुरुपयोग नहोस् भन्ने उद्देश्यले उक्त निकायले आफ्नै अभ्यास तथा प्रक्रियाको स्थापना र लागू गर्नुपर्दछ। हेनुहोस् धारा २ (घ)।

32. धारा ५(१) मराकश प्रणालीअन्तर्गत “आधिकारिक निकायहरू” ले मात्रै पहुँचयोग्य ढाँचाहरू अन्य राष्ट्रमा पठाउने पाउने स्पष्टरूपमा तोकिएको छ।

33. धारा २ (ग)।

६ राष्ट्रिय कानूनहरूमा सिमितता तथा अपवादका लागि शर्तहरू

आधिकारिक निकायहरूलाई अन्य आधिकारिक निकाय या अन्य जोकोहीलाई पनि पक्ष राष्ट्रमा प्रत्यक्ष रूपमा हिताधिकारी व्यक्तिका लागि पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति वितरण गर्ने र उपलब्ध गराउने विशेष अधिकार हुन्छ । यसमा हिताधिकारीहरूका लागि लाइब्रेरियन, हेरालु, परिवारजन या साथीभाइ समावेश हुन्छन् ।

आधिकारिक निकायले गर्ने कामकारवाही या पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति उत्पादन गर्ने, बनाउने व्यक्तिले नाफा नकमाउने हिसाबले कार्य सम्पादन गर्नुपर्दछ³⁴ । यसमा याद गर्नुपर्ने कुरा यो छ कि मुनाफा नकमाउने अवस्थाले आधिकारिक निकायलाई पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति उत्पादन या वितरण गर्ने क्रममा भएको खर्च असुल्ने गरी शुल्क निर्धारण गर्न रोक लगाउनेछैन ।³⁵

यसका साथै अपवादहरू कुनै विशेष ढाँचामा सिमित गरिनुपर्दैन: पहुँचमा बाधा पुऱ्याउने अपाङ्गता³⁶ लाई मात दिने प्रकारको कुनै पनि ढाँचा निर्माण गर्न सकिन्छ साथै काममा पहुँच दिनेबाहेक अन्य कुनै प्रकारको परि वर्तनको आभाष दिनेमा अपवाद सिमित हुनुहुँदैन ।³⁷

शैक्षिक उद्देश्यहरूका साथै राष्ट्रको आर्थिक अवस्था या सामाजिक तथा सांस्कृतिक जस्ता आवश्यकता मनन गर्ने अन्य विशेष प्रावधानहरूसँग प्रकाशित सामाग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूलाई उपलब्ध विशेष अपवादहरू राष्ट्रिय कानूनमा उल्लेखित अन्य सामान्य अपवादहरूसँग³⁸ सँग पूर्वाग्राही छैन । यसका अतिरिक्त, आधिकारिक निकायहरूले हिताधिकारी व्यक्तिको गोपनीयताको हकको समतामूलक रूपमै संरक्षण गर्नुपर्दछ । साथै, आधिकारिक निकायले हिताधिकारी व्यक्तिको अर्थ र सम्मान गर्नुपर्नेछ, जस्तो कि व्यक्तिको डाटा वा अध्ययन गर्ने बानीको सुरक्षा गर्दछन् ।³⁹

आधिकारिक निकायले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरू अन्य राष्ट्रका आधिकारिक निकायहरू या हिताधिकारीहरूलाई प्रत्यक्ष रूपमा पठाउन सक्दछन् ।⁴⁰

सिफारिसहरू

- ६.१ हिताधिकारी व्यक्तिको प्रयोजनका लागि सम्पूर्ण व्यक्ति तथा आधिकारिक निकायलाई पहुँचयोग्य ढाँचाहरू राष्ट्रभित्र तथा राष्ट्रिय कानूनले तोकेको शर्तबमोजिम उत्पादन तथा वितरण गर्ने अनुमति दिइनुपर्दछ ।
- ६.२ मुनाफा नकमाउने आधारमा गरिने गविविधिका लागि अपवादको अभ्यासमा र (उत्पादक राष्ट्र या अन्य राष्ट्रमा प्रयोगहेतु)⁴¹ कुनै अमुक पहुँचयोग्य ढाँचाको व्यवसायिक उपलब्धता परीक्षणका लागि शुल्क⁴² दिन नपर्ने व्यवस्था हुनु महत्वपूर्ण छ ।
- ६.३ कानून या नियमावलीहरू कार्यान्वयनका क्रममा १) क्रियाकलापको नाफारहित प्रकृति पहुँचयोग्य ढाँचा (उत्पादन क्रममा संलग्न सेवा प्रदायक भन्दा) उत्पादन तथा वितरणको नियन्त्रण गर्ने व्यक्ति या निकायमा लागू हुने २) यस्ता व्यवसायिक निकायलाई तिनको सेवाका लागि तिर्नुपर्ने शुल्क माफ नगरिएको प्रष्ट पार्नुपर्दछ ।
- ६.४ सन्धिमा यो स्पष्ट शब्दमा उल्लेख छ कि राष्ट्रहरूलाई अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लाभका लागि सन्धिको उद्देश्य पूर्ति हुँदासम्मको हदमा सिमितता तथा अपवादका बुँदामा करारका सम्बन्ध नियमन गर्ने स्वतन्त्रता

34. धारा ४(२)(क)(ई)

35. सहमति दस्तावेजको धारा २(ग)सम्बन्धी पादटिप्पणी २ http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=301036

36. धारा ४(१)(क)

37. धारा ४(२)(क)(आ)

38. धारा १२ अन्य सिमितता तथा अपवादहरू र धारा ४(३) पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिसम्बन्धित राष्ट्रिय कानून सिमितता तथा अपवाद

39. धारा गोपनीयताको सम्मान

40. धारा ५(१)

41. धारा ४(४) कुनै राष्ट्रले व्यवसायिक उपलब्धतालाई शर्तको रूपमा राख्न चाहेमा विपोकामा महानिर्देशकलाई सूचित गर्नुपर्नेछ ।

42. धारा ४(५)

छ । डिजिटल स्रोतमा पहुँचलाई अनुमतिपत्रले नियमन गर्ने हुनाले प्रतिलिपि कानूनले अपवादलाई बचाव गर्न जोडदार सिफारिस गरिन्छ ताकि अनुमतिपत्रको कुनै बुँदाले पनि सन्धिमा उल्लेखित सिमितता तथा अपवादकाको अभ्यासलाई निरस्त गर्न सफल नहोस् ।

७ पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरूको अन्तरदेशीय आदानप्रदानका लागि शर्तहरू

आधिकारिक निकायहरूलाई अन्य आधिकारिक निकाय या अन्य पक्ष राष्ट्रमा⁴³ प्रत्यक्ष रूपमा हिताधिकारी व्यक्तिलाई पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति वितरण गर्ने र उपलब्ध गराउने विशेष अधिकार हुन्छ । पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति पठाउन शर्त राख्ने क्रममा आधिकारिक निकायले 'असल नियत' को सिद्धान्त अपनाउँछन् ।⁴⁴ मनन गर्नुपर्ने महत्वपूर्ण तथ्य यो छ कि सन्धिले आधिकारिक निकायलाई आफ्नो अभ्यास आफैँ तोक्न अनुमति दिन्छन् ।⁴⁵ यसले पछ्याउँदै पर्ने गरी आधिकारिक निकाय कार्यरत रहने तथा प्रकाशित सामग्री प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्ति बस्ने विश्वका सामाजिक र आर्थिक परिस्थिति भल्कने कुनै अमुक प्रक्रिया या प्रणाली तोक्दैन ।

जब प्रापक आधिकारिक निकाय अन्तरराष्ट्रिय कानूनको तजकभभ(कतभउ तभकत को⁴⁶ दायित्व नभएको र राष्ट्रमा रहेको हुन्छ, यस्तो अवस्थामा पहुँचयोग्य ढाँचा प्रति उक्त राष्ट्रका हिताधिकारी व्यक्तिको हितार्थ मात्र प्रयोग हुने⁴⁷ सुनिश्चित गराउनुपर्दछ ।

सिफारिसहरू

- ७.१ यो सन्धि राष्ट्रिय कानूनले पहिचान गरेका अन्य प्रकारका अपाङ्गताका लागि पूवाग्राही नभएकाले हिताधिकारीहरूलाई व्यक्तिगत प्रयोजन लगायत अन्य अपवादका सन्दर्भमा राष्ट्रिय कानूनको⁴⁸ अनुमतिको परिधिमा रही कृतिहरूको अन्तरदेशीय आदानप्रदानमा रोक लगाइने छैन ।
- ७.२ यदि कुनै राष्ट्रले पहुँचयोग्य ढाँचाको उत्पादन तथा वितरणमा गैरव्यवसायिक उपलब्धताको शर्त⁴⁹ राखेमा पनि यस्तो शर्त पहुँचयोग्य ढाँचाको अन्तरदेशीय प्रयोगका लागि लागू हुनुहुन्न किनकि उत्पादक निकायका लागि यसको सत्यापन गर्न धेरै नै बोझिलो या असंभवप्राय हुनेछ ।

43. धारा ५(१)

44. धारा ५(२) जहाँ "उत्पादक आधिकारिक निकायलाई पहुँचयोग्य ढाँचाहरू हिताधिकारी व्यक्तिवाहेक अन्यले प्रयोग गर्नेछन् भन्ने जानकारी नभएको या जानकारी नहुने विश्वसनीय आधारहरू छन्"

45. माथि भाग दुई परिच्छेद ड मा चर्चा गरेबमोजिम । मराकश सन्धिको धारा २(घ) पनि हेर्नुहोस् ।

46. भाग एक परिच्छेद घ मा चर्चा गरेबमोजिम । राष्ट्रिय कार्यान्वयनका सामान्य सिद्धान्तहरू

47. धारा ५(४)

48. धारा १२(२)

49. भाग एक परिच्छेद ग मा चर्चा गरेबमोजिम । सारवान दायित्वहरू, धारा ४ राष्ट्रिय कानून सिमितता र अपवादहरू

फोटो : सर्बियाली राष्ट्रिय पुस्तकालय

८ प्राविधिक संरक्षणका उपायहरू

जब कुनै राष्ट्रले प्राविधिक संरक्षणका उपायहरू (टेक्निकल प्रोटेक्सन मेजर्स (TPM) लाई प्रतिलिपि या पहुँचमा नियन्त्रण जस्ता कानूनी संरक्षण प्रदान गर्दछ, तब यस्ता उपायले हिताधिकारी व्यक्तिहरूलाई सन्धिले प्रदान गरेका सिमितता तथा अपवादको प्रचलनमा कुनै व्यवधान नपुऱ्याउने प्रकारका कदम चाल्ने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ। यिनमा सबैभन्दा प्रत्यक्ष उपाय भनेको पहुँचयोग्य ढाँचाको उत्पादन या वितरण⁵⁰ संभव बनाउका लागि या यसको प्राविधिक संरक्षणका कदमहरूलाई उपेक्षा गर्न या यस्तो उपेक्षाका लागि साधन तथा सेवाहरू प्रयोग गर्न अनुमति दिनु नै हो। यदि कानूनले प्राविधिक संरक्षणका उपायहरू मात्र उपेक्षा गर्न अनुमति प्रदान गर्दछ, तर आधिकारिक निकायका लागि आवश्यक साधन र सेवा प्रयोगमा उपेक्षा गर्न अनुमति प्रदान गर्दैन भने यस प्रावधानको उपादेयता सिमित हुनेछ।

सिफारिस

- ८.१ पहुँचयोग्य ढाँचाको उत्पादन या वितरण गर्ने उद्देश्यका लागि प्राविधिक संरक्षणका उपायहरूको उपेक्षा गर्ने कदमबाहेक राष्ट्रिय कानूनले व्यवसायिक या गैरव्यवसायिक साधन र सेवाहरू उपलब्ध गराउनुपर्दछ, जसले यस्तो उपेक्षा उचित रूपमा गर्न संभव होस्।

50. धारा ७

९ मराकश सन्धिले नतोकेका अपांगता भएका व्यक्तिहरुको संरक्षण

मराकश सन्धिले प्रष्ट रूपमा यसका प्रावधानहरु राष्ट्रिय कानूनले पहिचान गरेका अन्य प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि पूर्वाग्रहरहित भएको उल्लेख गर्दछ।⁵¹ अर्को शब्दमा भन्दा, यस सन्धिले जानकारी प्राप्त गर्नका लागि वैकल्पिक ढाँचा आवश्यक पर्ने अन्य प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई रोक लगाउँदैन। उदाहरणका लागि, कुनै श्रवणशक्तिविहीन व्यक्ति सञ्चार र अन्तरक्रियाका लागि सबटाइटल या क्याप्सनमा भरपर्ने हुनसक्छ। यसर्थ, कुनै राष्ट्रले मराकश सन्धिको पक्ष राष्ट्र भइसकेपछि पनि आफ्नो राष्ट्रिय कानूनमा अन्य प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि त्यस्ता अपवाद जारी राख्न या नयाँ थप्न पनि सक्नेछ।

सिफारिस

- ९.१ स्मरणीय छ कि मराकश सन्धिको परिधिभित्र नपर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु जो कुनै सामाग्रीमा पहुँच राख्न अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुभैविमुख छन्, तिनको संरक्षण गर्न सिमितता र अपवादलाई कायम राख्न या विस्तृत गर्न कुनै सदस्य राष्ट्रलाई अनुमति दिन्छ। यसका कारण राष्ट्रहरुलाई यो लचकपनलाई अपनाउन प्रोत्साहन गरिन्छ।

१० मराकश सन्धिमा उल्लेख नभएका सामाग्रीमा पहुँच

हिताधिकारीहरुलाई सन्धिमा नसमेटेका कृतिहरुमा पहुँच राख्नका सदस्य राष्ट्रहरुलाई ती राष्ट्रको अन्तर्राष्ट्रिय दायित्व⁵² सँग मेलखाएसम्म को सिमितता र अपवादको व्यवस्था गर्न सन्धिको कुनै पनि प्रावधानले निषेध गर्दैन।

यस सिद्धान्त अनुरूप कुनै राष्ट्रले कुनै भाषा र चित्रसँग नजोडिई चित्र मात्र भएको जस्तो अन्य प्रकारका कृतिहरुलाई समेट्ने गरी अपवादको व्यवस्था गर्न सक्दछन्। यसको असर यो मात्र हो कि यस्ता पहुँचयोग्य कृतिहरुको उत्पादन तथा वितरण मराकश सन्धिको प्रावधानका आधारमा हुँदैन।

सिफारिस

- १०.१ मराकश सन्धिको प्रावधानभित्र परी लाभान्वित हुने सामाग्री र सन्धिको बाहिर पर्ने सामाग्री छुट्याउँदै प्रतिलिपि अधिकार र सम्बन्धित अधिकारले समेटेका सम्पूर्ण कृति तथा सामाग्रीलाई पहुँचयोग्य बनाउन सकिने कृति तथा सामाग्रीको परिधिमा ल्याउने।

51. धारा १२ (२)

52. धारा १२ अन्य सिमितता र अपवादहरु

कार्यान्वयनका लागि ईआईएफएल (EIFL) का सिफारिसहरूको सारांश

- १.१ मराकश सन्धिको दायित्वहरू निर्वाह गर्नका लागि पक्ष राष्ट्रहरूले दृष्टिविहीन, दृष्टिदोष भएका या प्रकाशित सामाग्रीहरू प्रयोग गर्न अक्षम व्यक्तिहरूको लागि अपवाद र सिमाबन्धनको व्यवस्था गर्नुपर्दछ। यसर्थ, उल्लेखित अपवादहरू दृष्टिविहीन या दृष्टिदोष भएका व्यक्तिहरूका लागि मात्र नभई अन्य अपाङ्गताका कारण प्रकाशित सामाग्रीमा पहुँच सिमित भएका व्यक्तिहरूका सन्दर्भ पनि लागू हुने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ। यसमा सहजीकरणका लागि प्रकाशित सामाग्रीहरू प्रयोग गर्न अक्षम अन्य प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको उदाहरण सामान्य रूपमा संलग्न गर्नुपर्दछ।
- २.१ पक्ष राष्ट्रहरूले मराकश सन्धि कार्यान्वयनका सिमितता तथा अपवादहरूले भाषा, संकेत र/या सम्बन्धित चित्रहरूमार्फत् प्रस्तुत समस्त साहित्यिक, कलाकारिता या वैज्ञानिक सामाग्री समेट्ने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ। यसको सहजीकरणका लागि कृतिका प्रकार सामान्य रूपमा उल्लेख गर्न सिफारिस गरिन्छ।
- ३.१ पक्ष राष्ट्रहरूले मराकश सन्धिको उद्देश्य प्राप्तिका लागि साहित्यिक र कलाकारिताका कृतिहरू पहुँचयोग्य बनाउन सन्धिमा उल्लेखित सिमितता र अपवादहरू प्रतिलिपि कानून र सम्बन्धित कानूनमा आवश्यकता अनुसार लागू हुने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- ४.१ राष्ट्रिय कानूनले मराकश सन्धि र यसका सहमति दस्तावेजमा प्रष्ट रूपमा उल्लेखित सम्पूर्ण अधिकारका सिमितता वा अपवादलाई समावेश गर्नुपर्दछ : पुनरोत्पादन, वितरण, उपलब्ध गराउने अधिकार (विपो प्रतिलिपि अधिकार सन्धि धारा ८ मा उल्लेख भएबमोजिम), सार्वजनिक प्रदर्शनी तथा सामाग्री पहुँचयोग्य बनाउन गरिने परिवर्तन, निकासी, पैठारी तथा उपयुक्त अवस्थामा अनुवाद।
- ५.१ पुस्तकालयहरूलाई आधिकारिक निकायको रूपमा लिने कानून या नियमावली कार्यान्वयन गर्दा पुस्तकालयले राम्रो उद्देश्यका रूपमा गरिएको र स्थानीय परिस्थिति र अवस्था अनुसार न्यायिक भएको अवस्थामा पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिका सम्बन्धमा आफ्नै अभ्यास स्थापना गर्न सक्षम भएको यकिन दिलाउनुपर्दछ।
- ५.२ यदि मराकश सन्धि कार्यान्वयन गराउने राष्ट्रिय कानूनमा आधिकारिक निकायका रूपमा लिन सकिने संस्था या संगठनका प्रकारको एक सूची समावेश छ भने मुनाफा नकमाउने उद्देश्यले सेवा पुऱ्याउने पुस्तकालयहरूलाई पनि यस सूचीमा पार्ने यकिन गर्नुपर्दछ।
- ५.३ सन्धिको शर्तबमोजिम हिताधिकारी व्यक्तिहरूका लागि पहुँचयोग्य ढाँचाका प्रावधानहरूसम्बन्धी सरकारी निर्देशिका या असल अभ्यासहरू पुस्तकालय संगठन या सञ्जालहरूका साथै पहुँचयोग्य ढाँचाका उत्पादन जस्ता अन्य आधिकारिक निकायहरूसँगको परामर्शमा विस्तृत विवरण दिइनुपर्दछ।
- ५.४ पुस्तकालय सम्बन्धी विनियमावलीहरू या आन्तरिक नियमावलीमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि सूचनाको पहुँच आफ्नो संस्थागत नीति (उचित अवस्थामा उपलब्ध स्रोतहरूमा निर्भर) रहेको स्वीकार गरिएको एक प्रावधान निश्चित रूपमा समावेश गर्नुपर्दछ।
- ५.५ पुस्तकालयहरूले पहुँचयोग्य ढाँचा प्रतिहरू अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि उपयुक्त रूपमा उत्पादन तथा वितरण गर्नका लागि प्रक्रिया र अभ्यासहरू लागि स्थापना गर्नुपर्दछ।
- ६.१ हिताधिकारी व्यक्तिहरूको प्रयोजनका लागि सम्पूर्ण व्यक्ति तथा आधिकारिक निकायलाई पहुँचयोग्य ढाँचाहरू र राष्ट्रभित्र तथा राष्ट्रिय कानूनले तोकेको शर्तबमोजिम उत्पादन तथा वितरण गर्ने अनुमति दिइनुपर्दछ।

- ६.२ मुनाफा नकमाउने आधारमा गरिने गविविधिका लागि अपवादको अभ्यासमा र (उत्पादक राष्ट्र या अन्य राष्ट्रमा प्रयोगहेतु) कुनै अमुक पहुँचयोग्य ढाँचाको व्यवसायिक उपलब्धता परीक्षणका लागि शुल्क^{३४} दिन नपर्ने व्यवस्था हुनु महत्वपूर्ण छ ।
- ६.३ कानून या नियमावलीहरू कार्यान्वयनका क्रममा १) क्रियाकलापको नाफारहित प्रकृति पहुँचयोग्य ढाँचा (उत्पादन क्रममा संलग्न सेवा प्रदायक भन्दा) उत्पादन तथा वितरणको नियन्त्रण गर्ने व्यक्ति या निकायमा लागू हुने २) यस्ता व्यवसायिक निकायलाई तिनको सेवाका लागि तिर्नुपर्ने शुल्क माफ नगरिएको प्रष्ट पार्नुपर्दछ ।
- ६.४ सन्धिमा यो स्पष्ट शब्दमा उल्लेख छ कि राष्ट्रहरूलाई अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लाभका लागि सन्धिको उद्देश्य पूर्ति हुँदासम्मको हदमा सिमितता तथा अपवादका बुँदामा करारका सम्बन्ध नियमन गर्ने स्वतन्त्रता छ । डिजिटल स्रोतमा पहुँचलाई अनुमतिपत्रले नियमन गर्ने हुनाले प्रतिलिपि कानूनले अपवादलाई बचाव गर्न जोडदार सिफारिस गरिन्छ ताकि अनुमतिपत्रको कुनै बुँदाले पनि सन्धिमा उल्लेखित सिमितता तथा अपवादकाको अभ्यासलाई निरस्त गर्न सफल नहोस् ।
- ७.१ यो सन्धि राष्ट्रिय कानूनले पहिचान गरेका अन्य प्रकारका अपाङ्गताका लागि पूवाग्राही नभएकाले हिताधिकारिहरूलाई व्यक्तिगत प्रयोजन लगायत अन्य अपवादका सन्दर्भमा राष्ट्रिय कानूनको अनुमतिको परिधिमा रही कृतिहरूको अन्तरदेशीय आदानप्रदानमा रोक लगाइने छैन ।
- ७.२ टाइ यदि कुनै राष्ट्रले पहुँचयोग्य ढाँचाको उत्पादन तथा वितरणमा गैरव्यवसायिक उपलब्धताको शर्त राखेमा पनि यस्तो शर्त पहुँचयोग्य ढाँचाको अन्तरदेशीय प्रयोगका लागि लागू हुनुहुन्न किनकि उत्पादक निकायका लागि यसको सत्यापन गर्न धेरै नै बोझिलो या असंभवप्राय हुनेछ ।
- ८.१ पहुँचयोग्य ढाँचाको उत्पादन या वितरण गर्ने उद्देश्यका लागि प्राविधिक संरक्षणका उपायहरूको उपेक्षा गर्ने कदमबाहेक राष्ट्रिय कानूनले व्यवसायिक या गैरव्यवसायिक साधन र सेवाहरू उपलब्ध गराउनुपर्दछ जसले यस्तो उपेक्षा उचित रूपमा गर्न संभव होस् ।
- ९.१ स्मरणीय छ कि मराकश सन्धिको परिधिभित्र नपर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू जो कुनै सामाग्रीमा पहुँच राख्न अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूभैविमुख छन्, तिनको संरक्षण गर्न सिमितता र अपवादलाई कायम राख्न या विस्तृत गर्न कुनै सदस्य राष्ट्रलाई अनुमति दिन्छ । यसका कारण राष्ट्रहरूलाई यो लचकपनलाई अपनाउन प्रोत्साहन गरिन्छ ।
- १०.१ मराकश सन्धिका प्रावधानभित्र परी लाभान्वित हुने सामाग्री र सन्धिको बाहिर पर्ने सामाग्री छुट्याउँदै प्रतिलिपि अधिकार र सम्बन्धित अधिकारले समेटेका सम्पूर्ण कृति तथा सामाग्रीलाई पहुँचयोग्य बनाउन सकिने कृति तथा सामाग्रीको परिधिमा ल्याउने ।

ALGERIE

ALGERIE

AFRIQUE DU SUD

AFRIQUE DU SUD

ALBANIE

AFGHANISTAN

The image features a blue background with a pattern of small, white, circular dots arranged in a grid that recedes into the distance, creating a perspective effect. In the top-left corner, there is a solid blue rectangle containing the lowercase letters 'eifl' in white. At the bottom center, the website address 'www.eifl.net' is written in white.

eifl

www.eifl.net